

אלדר פרבר: רקוויאם גרמני בגלריה אלון שגב

יום שישי 28 במאי 2010 03:00 מאת: סמדר שפי

תגיות: [אלדר פרבר](#), [גלריה אלון שגב](#), [סמדר שפי](#)

ציוריו היפהפיים של אלדר פרבר, המוצגים בגלריה אלון שגב, חוזרים אל האימפרסיוניזם המרכז-אירופי הדשן

Like

Be the first of your friends to like this.

עכבר זהב ברים: בואו לבחור את הברים הכי טובים בתל אביב

"Mauerpark B", 2009, אלדר פרבר

מעטות הן הפעמים שנוצר בארץ מפגש אידיאולוגי מעניין בין חלל לבין תערוכה המוצגת בו. כך קורה עתה בחלל החדש, המודרני ברוחו, של [גלריה אלון שגב](#) בתל אביב, שהעבודות היפהפיות של אלדר פרבר המוצגות בו נראות כשייכות לרוח אחרת, לאימפרסיוניזם המרכז-אירופי הדשן, שנחשב בזמנו לשמרני והעיסוק בו היום הוא עכשווי לא פחות מכל עשייה אמנותית אחרת. אילו היה מתקיים מפגש בין [לה קורבוזיה](#) או [מיס ון דה רוהה](#), שני אדריכלים ודוברים רהוטים של המודרניזם, לבין הצייר האימפרסיוניסט היהודי-גרמני מקס ליברמן, ייתכן שהוא היה נראה כך, כמו רגע של פיוס לפני שהגותם של שני הזרמים עוותה לבלי היכר.

פרבר מציג עבודות שצוירו בעיקר בברלין וסביבתה בחמש השנים האחרונות; כולן, למעט הרישומים, הן ציורי שמן על בד מוצמד לעץ. מרבית העבודות קטנות מאוד דחוסות, וגם כשהן כהות, ורובן כאלה, הן זורות-אור. ההתרחשות בהן פנימית, אבל מתחת למעטה השקט הגדול הן גועשות.

כמעט כל האתרים שמצייר פרבר שימשו ציירים גרמנים לפחות מאז נהפכה ברלין לבירת פרוסיה במאה ה-18, ודאי אחרי שנהפכה לבירת גרמניה הקיסרית, ולאחר מכן - בירת גרמניה הוויימארית, גרמניה הנאצית, מזרח גרמניה הקומוניסטית והיום גרמניה המאוחדת. הטירגארטן צויר אינספור פעמים וכך גם וייסנזי, אחד הרובעים השקטים יותר בברלין שבו מצוי אגם קטן (בקנה מידה גרמני). גם אזור פרויצר מולה (טחנת קמח שפעלה על מים), הנמצא מחוץ לברלין, בצפון גרמניה - צויר לא פעם. רק מאוארפארק (פארק החומה), שהוקם היכן שהיה אזור גבול בין מערב ברלין למזרחה, אינו אתר בעל נוכחות בתולדות האמנות.

באופן מודע או לא, יש בציורים זיכרון של הציור של ליברמן (שזוכה בארץ להכרה מוגבלת יחסית לזו שהיא מנת חלקו באירופה ובארצות הברית), של לוביס קורינת, וגם במידה מסוימת, הנופים של לסר אורי. מעבר להקשרם בתולדות האמנות, המשא שנושאים מקומות אלו הוא זיכרון מלחמת העולם השנייה ובעבור צופים ישראלים - השואה. הכמות העצומה של ההקשרים אפילו אינה מאפשרת להזכיר את מיעוטם, אבל אפשר בכל זאת לציין כי וייסנזי ידוע כרובע שבו שוכן אחד מבתי הקברות היהודיים הגדולים ששרדו באירופה (ובו קבור גם אורי, שמת ב-1931).

אתר נוסף שפרבר צייר, שאינו מרמז על השואה אלא מנכיח אותה, הוא הכניסה למחנה ראוונסברוק המצוי לא רחוק מברלין והוקם כבר ב-1938. בטקסט התערוכה נכתב כי הציורים "מעלים את השאלה הבסיסית האם אני יכול לעמוד כאן בכלל, האם מותר לי להביט על זה, וקל וחומר לצייר את זה". השאלה מהדהדת ציטוט פופולרי וחלקי של הפילוסוף תיאודור אדורנו, שכתב ב-1949 ש"ברברי לכתוב שירה אחרי אושוויץ". הדברים נכתבו בדיון על ביקורת תרבות ואדורנו הסביר וסייג ציטוט זה כמה פעמים לפני מותו ב-1969, אך האמירה נהפכה לקלישאה פסאודו-אינטלקטואלית. מתמיה ששאלה זו נהפכה לפריזמה מרכזית בתערוכה שבה מצטלבות פרקטיקה, אסתטיקה ואתיקה. התשובה לשאלה, מעצם קיום הציורים והתערוכה, ברורה מאליה וברובד עמוק יותר, פרבר יצר גוף עבודות שנוגע באופן חי בזיכרון. מבטו הוא מבט חוקר ובוחן, שמקיף ומכיל את היופי הרב של המקום ואת הזיכרון.

"מאוארפארק", 2009

זה יותר מעשור שפרבר מתבלט כאמן משובח שבציוריו הפגורטיביים, בדרך כלל נופים, מתרחשת האלכימיה ההופכת התבוננות לתיאור של מקום רחני. בתערוכה זו התפישה הזאת של הדק מן הדק חזקה במיוחד.

בציור הקטן "ראוונסברוק" (45x32 ס"מ) פרבר מצייר את הכניסה למחנה הריכוז הנמצא צפונית לברלין. הציור הוא הקרוב ביותר למופשט שפרבר מגיע אליו בתערוכה זו כאשר כל חלקו התחתון של הציור (כשליש מהעבודה כולה) הוא משטח אפור, מגרש הכניסה למחנה. בולטת כאן המסורת של ציור נוף הולנדי של אמצע המאה ה-17, זו של ציירים דוגמת יעקב ון רויסדייל ואלברט קויפ, עם קדמת ציור רחבה ומשקל רב לשמים עם העננים הנפלאים. בין המלבן האפור המרחיק את הצופה למלבן השמים המרומם מחלחל בשקט, כמו רעל, מבנה המחנה ומעליו רצועה צרה של יער הנראה מאחור. ציורי הנוף של פרבר אינם שירי הלל לטבע, אלא מבט חשדני.

בחלק גדול מהציורים השמים אינם נוכחים כלל. פרבר מצייר יערות שפלטה של ירוקים דשנים ועבודת מכחול מרובת שכבות הופכות לאינטנסיביים ומטילי אימה (ואפשר לחשוב בהקשר זה גם על העבודות העוסקות ביער של אורי גרשט מהשנים האחרונות). היופי של העבודות נראה כמו תהייה על המשך קיום הטבע למרות קטסטרופה שהיו שסברו שתזעזע את אמות הספים של היקום כולו, וההיסטוריה כבר הוכיחה לנו אחרת.

הציורים של מאוארפארק, שאחד מהם הוא הגדול בתערוכה (רוחב 160 ס"מ), הם היחידים שבהם מופיעות דמויות. בקדמת הציור "מאוארפארק G" מ-2007 (80x28 ס"מ) מופיעה מדשאה ענקית, מנוקדת בדמויות ועצים גדולים, ובמרחק נראים ראשי מבנים מאחור ושמים שאינם מרהיבים. במרכז המדשאה יש מעין אליפסה בהירה, לא לחלוטין ברורה ושונה מהכתמים והקווים של הדמויות-נגיעות. האם היתה זו דמות? האם זהו סימון של היעלמות? התחושה של ההתרגעות בפארק - גן העדן המלאכותי, ששימש במאה ה-19 כאידיאל שנועד להבריא את הערים אחרי המהפכה התעשייתית - מופרת על ידי האליפסה הזאת במרכז התמונה. ככל שמביטים יותר, האליפסה נהפכת לפצע שחוסר הבהירות שלו וחוסר היכולת להתעלם ממנו ממנו טורדים, כמו התערוכה כולה. היופי משמש כאן כדרך להעביר כאב וגם געגוע למה שסטפן צווייג כינה "העולם של אתמול", מה שקדם לרגע שבו הנוף, והעולם, נהפך לעוין.

אלדר פרבר - "נופים גרמניים". [גלריה אלון שגב בתל אביב](#) (רוטשילד 6). שעות פתיחה: יום שני-חמישי, 12:00-19:00; יום שישי, 10:00-13:00. עד 25 ביוני